

EBEVEYN ÇOCUK İLİŞKİSİNDE KURÂNÎ İLKELER

Kıymetli Müslümanlar

Çocuk eşsiz bir lütuftur; ancak her nimet gibi çocuk nimetinin de pek çok külfeti vardır. Neredeyse her zaman, onları kendimize tercih eder; yemez yedirir, giyemez giydiririz. Çocuklarımız yüzünden, pek çok işi halletmek ve pek çok duruma sabretmek zorunda kalırız. Çocuklarımızla olan hayat sürecimiz sürekli olarak bir iletişim halinde geçer. Evlatlarımıza güzel rehberlik edebilmek için onlarla olan iletişimimizin daima iyi olması gerekir. Nitekim yaşadığımız çağ eskiye göre, ebeveynlerin çok daha bilinçli ve hassas olmasını gerektiren bir çağdır. Ebeveynlikte daha fazla zorlanılan bu çağda, kitabımız Kur'ân-ı Kerim, ebeveyn ve çocuk ilişkisinin nasıl olması gerektiği hususunda bize çok güzel rehberlik eder.

Aziz Cemaat

Çocuklarımızla iletişim kurarken rehber edineceğimiz Kur'ânî yöntemlerin başında, çocuklarımız arasında ayrımcılık yapmamak gelir. Nitekim cinsiyetlerin belirlenmesi Yüce Allah'ın takdiridir. Şura suresi 49-50. Ayetlerde yüce Allah şöyle buyurur:

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ
إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿٤٩﴾
أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ
قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

“Göklerin ve yerin egemenliği Allah'a aittir. O dilediğini yaratır; dilediğine kız çocukları bahşeder, dilediğine de erkek çocukları bahşeder.49

Yahut erkek ve kız çocuklarını birlikte verir. Dilediğini de çocuksuz bırakır. Şüphesiz O her şeyi bilir, her şeye gücü yeter.50”

Bu ayet özelinde kabul etmeliyiz ki, kız veya erkek, evimizde olan evladımız bizim için hayırlı olan evlattır. Eğer evlatlarımız arasında sevgi ve muamele noktasında adil olmazsak, evlatlarımız üzerinde tesirli olamayız. Büyük olsun, küçük olsun, kız veya erkek olsun her evlat ana-babasının gözünde biricik ve en değerli olmak ister. Öyle bir tavrimiz olmalıdır ki evlatlarımız bizim adaletimizden asla şüpheye düşmemelidir. Cahiliye döneminde kız evlattan utanan ebeveynleri Yüce Allah bizlere Nahl suresi 58 ve 59. Ayetlerde şöyle anlatır:

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

Onlardan birine bir kız müjdelendiğinde, öfkelenerek yüzü mosmor kesilir.58

تَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ
يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

Verilen müjdenin (kendisine göre) kötülüğünden dolayı halktan gizlenir. Böyle bir alçaltıcı duruma rağmen onu yanında mı tutsun yoksa toprağa mı gömsün! Görün işte, ne kötü yargıda bulunuyorlar.59

Sevgili Kardeşlerim

Evlatlarımız bazen hayata bizimle aynı pencereden bakmaz, bize düşman olurlar; ama biz ana babalara düşen; sabırla, duayla ve şefkatle pes etmeden evladına her daim sahip çıkmaktır. Böyle durumlarda, **İmansız evladının hidayeti için son ana kadar rehberlik etmek için çabalayan Nuh (as) örneği** zihnimizden çıkmamalıdır. Evladımız ne kadar farklı ufuklarda olsa da ebeveynler olarak bizler evladımıza şefkatten, merhametten asla vazgeçmemeliyiz. Hataları sebebiyle evlatlarımızı dışlarsak onlara bir kez de biz kötülük yapmış oluruz.

Teğabun suresi 14. ayette yüce Allah buyurur ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَرْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَكُمْ
فَاخْذُرُوهُمْ وَإِنْ تَعَفَّوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

“Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan da size düşman olanlar vardır, onlardan sakının. Ama affeder, hoşgörülü ve bağışlayıcı davranırsanız, şüphesiz Allah da çok bağışlayıcı ve engin merhamet sahibidir.”

Muhterem Mü'minler

Çocuklarımızın ibadete alıştırılması, iyi işler yapıp, kötülükten sakınması, sabrı öğrenmesi, kibirden kaçınması, davranış ve konuşmalarının dengeli olması noktasında evlatlarımızı teşvik etme, onlara örnek olma, onları eğitime ve onlara **kurallar koyup, öğütler verme** görevimiz vardır. Evlatlarımıza nasıl öğüt vermemiz gerektiğini görmemiz açısından, Lokman suresi 17-18-19. ayetlerde yer alan Hz. Lokman'ın oğluna verdiği öğütler ve kullandığı üslup çok manidardır. Gelin Hz Lokman'ın üslubuna bakarak, evladına verdiği o öğütlere kulak verelim:

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ
عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

“Yavrucuğum, namazını özenle kıl, iyi olanı emret, kötü olana karşı koy, başına gelene sabret. İşte bunlar, kararlılık gerektiren işlerdendir.”

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

"Gurura kapılarak insanlara burun kıvrırma, ortalıkta çalım satarak yürüme; unutma ki Allah gurura kapılıp kendini beğenen hiç kimseyi sevmez."

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ

"Yürüyüşünde ölçülü ol, sesini yükseltme; çünkü seslerin en çirkini eşeğin anırmasıdır."

Peygamberlerin evlatlarına öğüt verirken kullandığı

yavrucuğum hitabı evlatlarımızla iletişime geçerken kullanabileceğimiz, çok güzel bir Kur'âni bir hitaptır.

Kıymetli Müslümanlar

Ana babaların evlatlarına güzel yaklaşması gibi evlatlar da ebeveynine güzel yaklaşmakla yükümlüdür.

Kur'an'da babalarıyla iletişim şekillerine yer verilen Hz İbrahim, Hz. Yusuf Peygamberler ve onların babalarına

يا أبتِ babacığım diyerek saygıyla hitap etmeleri bize

örnek olmalıdır. İsrâ suresi 23-24. Ayetlerde Yüce Allah, çocukların ana babaya tavrının nasıl olması gerektiğini bize şöyle öğretir.

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أٰفٍ وَلَا تَنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

"Rabbim, sadece kendisine kulluk etmenizi ve anne babanıza iyi davranmanızı emretti.

Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara öf bile deme! Onları azarlama! İkisine de gönül alıcı güzel sözler söyle."

وَاحْفَظْ لَهُمَا جَنَاحَ الدُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

"Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger. "Rabbim! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster" diyerek dua et."

Sevgili Kardeşlerim

Evlatlarımızı yetiştirirken asla vazgeçmeyeceğimiz, dillerimizden düşürmeyeceğimiz önemli bir unsur; dua dua dua duadır. Kuran kıssalarında peygamberlerin evlatlarına yaptıkları dualar bizlerin de dillerimize pelesenk olmalıdır. Hem evlatlar ana babaya dua etmeli, hem ana babalar evlatlarına dua etmelidir.

Sevgili Kardeşlerim;

Kuranda yer alan kırk yaş duası denilen Ahkaf suresi 15. ayet ile sözlerimize son verelim

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً

İnsana, anne ve babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu zahmete katlanarak taşıdı ve zorluk çekerek doğurdu. Karnında taşıması ve süttten kesmesinin süresi otuz aydır. Nihayet çocuk olgunluğuna ulaşır kırk yaşına girince şöyle yakarır:

قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

"Rabbim! Bana ve anne babama lutfettiğin nimete şükretmeye, razı olacağın işleri yapmaya beni muvaffak kıl. Benden gelecek nesli hayırlı eyle, pişmanlıkla dönüp senin kapına başvuruyordum ve ben şüphesiz sana boyun eğenlerdenim!"

İbrahim Peygamberin Bakara suresi 128. Ayette yer alan duası :

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

"Ey rabbimiz! Bizi sana teslim olanlardan eyle, soyumuzdan da sana teslim olacak bir ümmet çıkar. Bize ibadet usullerimizi göster, tövbemizi kabul et. Şüphesiz tövbeleri kabul eden, merhameti bol olan yalnız sensin."

Arzu KILINÇ

ERZİNCAN İL VAİZİ

30.10.2020